

sultat català d'aquest ètnic, en qualsevol sentit que sigui. —¹⁰ Que també els miraven com una terra pastoral sembla revelar-ho el fr. central *berriou* «espèce de brebis à courte laine, qu'on tire des environs de Bourges», prov. *barrigaud* «mouton du Berry», i altres cites en el FEW; amb les quals podem unir formes com *berruier* (1320) i *berroier* 'sac' (un *berroier de blat* 1409), junt amb *berrious* (dos *berrious a portar palha*, 1364), *berruer* 1471 'sac' que Pansier, *Hist. de la L. Prov. à Avignon* (III, 22; v, 163) ajunta arbitràriament amb mots de la família de *borrassa*. Ara bé, els pastors transhumants emigren i això afavoria que es lloguessin a terres forasteres com a gent d'armes, i d'altra banda interessa pel que exposo a la nota darrera. —¹¹ Seria doncs com 'fer el berrichon' i podria sortir de **barruerar* per dissimilació. No sembla impossible, per més que de tota manera hauria d'haver-hi llavors encreuament amb el tipus *rodolar*, *rullar*, fr. *rouler*. Car es tracta d'una família amb una gran massa d'usos, accepcions i derivats, i no és versemblant que tots remuntin a *berruyer*. Tanmateix es podria estendre fins a alguns com *barrulejà* «vagabonder» (usat pels felibres rodanesos A. Crouisillat i S. Lambert). Ja anem, però, més lluny amb *bar-rulà* usat en *Mireio* de vegades en el sentit de 'vagar, errar', però d'altres per a un home i una fera que rodolen per terra abraonant-se (veg. la cita s. v. *barri*), ço que ja no convé tant a tal etimologia. Cap a mig camí entre les dues idees (i potser més a prop de l'altra) quedem amb Nicolau Sabòly († 1675) també provençal, de Vaucluse, quan escriu «escalavian a la mountado / e *barruelavian* long de la davalado».

Barromba, V. *borromba* Barroscar, *barrot*, *barrotada*, *barrotar*, *barruèll*, V. *barra* *Barruera*, V. *barroer* *Barrufa*, *barrufet*, V. *brufar* *Barrufestar*, -*ejar*, V. DCEC (DESBARAJUSTAR) *Barrufet*, V. *brufar* *Barruguet*, V. *berruga* *Barruler*, V. *abrull* *Barrumbada*, *barrumballa*, V. *borumballa* *Barrumbi*, V. *barrina* *Barrusca*, V. *llambrusca* *Barrut*, V. *barra*

Barrutxa, V. *berruga* *Barsa*, *barsal*, *barser*, V. *esbarzer* *Barset*, V. *esbardal* *Barseta*, V. *barcina* (BARCEL·LA) *Bar(r)a*, V. *esbarzer* i *barda* *Bar-toldar*, V. *esbandir* *Bàrtuls*, V. DCEC (BÀRTULOS) *Barutell*, -*tellar*, V. DCEC (VOLATÍN) *Barxa*, *barxol*, V. *barcina* (BARCEL·LA) i *barjola* *Barzer*, -*erar*, V. *esbarzer* *Bas*, V. *baix*

BASA, 'el conjunt de cartes jugades en una volta o jugada', mot comú a les tres llengües ibero-romàniques (cast. *baza* i port. *vasa* 'id.') i a l'italià (*bazza* 'id.' i 'ganga'), d'origen incert. □ 1.ª doc.: S. XVIII.

Apareix en *Adages* de C. Ros (p. 103, publicat a València el 1736) amb la grafia *baça*, però la ç pot ser deguda a la influència de la forma castellana,¹ com sigui que escrivien *basa* el Baró de Maldà,² i després Belvitges i Labèrnia, i avui es pronuncia amb -s-⁶⁰

sonora general llevat de l'apitxat, segons el Dicc. Alcover; a Mallorca i Menorca presenta, a més a més *v-*, inicial labiodental com en portuguès.³ En castellà està documentat l'any 1599 i hi degué tenir -s- sonora, segons ens ho mostra el judeo-espanyol de Marroc *bazza* (BRAE xiv, 577); del port. *vasa* es desconeix l'antiguitat; l'it. *bazza* (documentat ja en *Pataffio*, final del S. xv) també té sibilant sonora.

Des d'un principi s'ha pensat en una etimologia àrab; *Dicc. Acad. Esp.*, i després De Gregorio (ZRPb. xxv, 747) accepten per al cast. *baza* l'àrab *bazz* 'arrabassar' aquesta etimologia (objectada per Baist, *KJRPh.* vi, i, 385) fou acceptada per Meyer-Lübke (REW, 1011); i Migliorini, evidentment d'acord amb això, considera l'it. *bazza* com un manlleu al castellà. Però aquest mot àrab no sembla haver pertangut al llenguatge vulgar (falta en R. Martí, Boqtor, Dozy), ço que fa molt dubtosa aquesta base. Com que, d'altra banda, la data de la documentació en italià té un segle d'avantatge sobre el mot castellà, i que endemés altres mots castellans de jocs d'atzar, com *bàciga* i *baceta*, amb certa semblança amb *baza*, són originaris d'Itàlia, es va pensar en DCEC i, 432a, que aquest darrer també devia originar-s'hi.⁴ Una altra base àrab *bazza* 'ganancia conquistada en la disputa', adduïda per Asín (*Al-And.* ix, 26), que presenta certa afinitat amb el judeo-espanyol *bazza* ja esmentat, tampoc es troba en els diccionaris principals (Dozy, Boqtor, Lerchundi, Beaussier, Belot, etc.),⁵ com es féu constar a les *Adiciones* del DCEC (iv, 936b).

Tanmateix, l'arribada del mot en qüestió a la Península per conducte de l'àrab és una possibilitat que no s'ha de descartar rotundament, sobretot si es pot provar que l'arrel irànica *baz-* 'joc' s'hagués usat en l'àrab vulgar antic. De la dita arrel *baz-* són el persa mod. *dād bāzi*, nom d'un joc d'atzar, *qumār bāz* 'joc d'atzar', *qumār bāzi* 'jugador d'atzar' (en turc *kumar-baz* 'id.'), afganès *bāzi*, yagnobi *bozi* 'joc'; la seva extensió geogràfica fins al Pamir testimonia que és un mot de nissaga antiga en irani i en realitat remunta a un pahlavi *vaz-* 'fahren' (Bartholomae, *Altiranisches Wörterbuch*, Berlin 1961, p. 1386), *vāzitan* 'to travel, to ride', *vāzitan* 'to move', *čatrang vāzitan* 'to play at chess' (H. S. Nyberg, *A Manual of Pahlavi*, Part II, Wiesbaden 1974, p. 207), i *wāzidan* (més modern *bāzidan*) 'play', *wāzig* (resp. *bāzi* 'game, play' (D. N. MacKenzie, *A Concise Pahlavi Dictionary*, Oxford-Toronto 1971, p. 89). Convé afegir que en pensar en un parentiu entre mots d'estructura breu com l'hispano-italià *basa*, -za, -zza i l'irani *baz-*, ens fem càrrec que notables coincidències fonètiques i semàntiques es poden donar molt sovint, però tenint en compte els contactes íntims entre el persa i l'àrab, i entre el món àrab i Espanya i fins i tot amb Itàlia, les possibilitats d'una relació s'han de tenir molt en compte. I no pot sorprendre que no hagi estat recollit pels diccionaris o el llenguatge literari, tractant-se d'un mot pertanyent al cercle dels tafuriers.⁶ J. G.

¹ També en el bon humorista de Mallorca G. Roca i Seguí (1742-1813), amb la pronúncia *vázə*: «Tu